

ANALÝZA

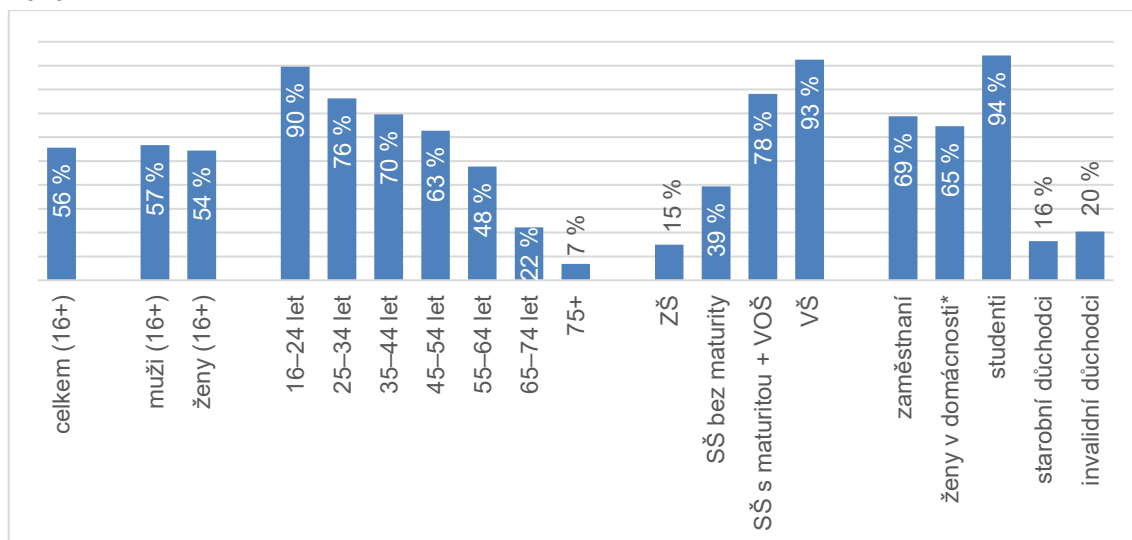
30. 9. 2020

Digitální dovednosti – 2019

Používání informačních a komunikačních technologií je pro většinu osob na denním pořádku. Digitální dovednosti jsou tak jednou z kompetencí, které jsou v současné době nezbytné pro značnou část populace. O tom, jak jsou Češi zdatní ve vybraných digitálních dovednostech v porovnání s ostatními státy EU, pojednává následující analýza.

Faktorem, který je určující pro rozvoj digitálních dovedností, je bezesporu používání informačních technologií. Příležitosti a motivace k získávání počítačových dovedností, v některých případech i nutnost danou problematikou ovládat, jsou různé v jednotlivých socio-demografických skupinách. Např. **používání internetu na počítači**¹ se liší nejen v závislosti na věku, vzdělání, ale i na ekonomické aktivitě. Zatímco ve věku 16–54 let používalo v roce 2019 internet na počítači více než 90 % osob, mezi osobami staršími 55 let jich byla polovina a u osob nad 75 let podíl činil 18 %. Pro studenty byl přístup na internet přes počítač naprosto běžnou záležitostí, používalo ho 98 % z nich.

Graf 1: Osoby starší 16 let, které v posledních 12 měsících použily kancelářský software, 2019

* Zahrnuje i ženy (popř. muže) na rodičovské či ženy na mateřské dovolené.
Zdroj: ČSÚ, Šetření o využívání ICT v domácnostech a jednotlivci

Používání kancelářského softwaru

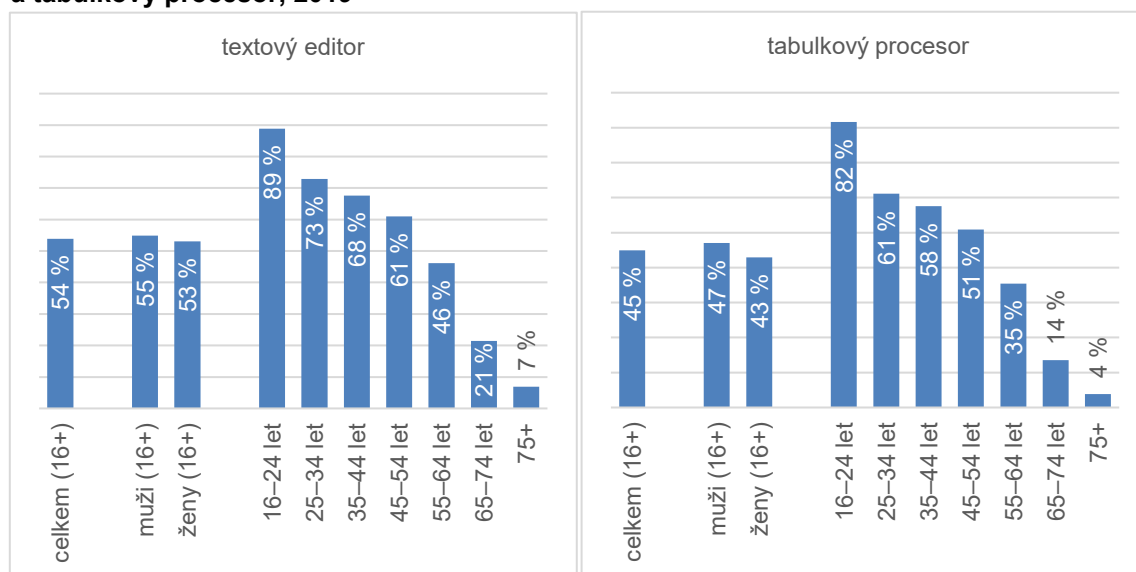
V roce 2019 používalo 56 % Čechů starších 16 let **kancelářský software**. Nejběžnějším nástrojem byl **textový editor**, ve kterém vytvářela dokumenty více než polovina (54 %) osob.

¹ Počítač zde zahrnuje různé typy: stolní počítač, notebook či tablet.

ANALÝZA

Z uživatelů internetu² to byly dokonce dvě třetiny. Je zřejmé, že textový editor najde široké uplatnění především při plnění školních či pracovních úkolů. Podíl studentů, kteří ho v roce 2019 používali, činil 94 %. Ve věkové skupině 45–54 let pracovalo v textovém editoru 6 osob z 10, zatímco v mladším seniorském věku 65–74 let jen 2 osoby z 10. Podíl vysokoškolsky vzdělaných, kteří vytváří dokumenty v textovém editoru, byl ve srovnání s osobami se základním vzděláním více než šestinásobný (91 % vs. 14 %). V roce 2003, odkdy šetření o využívání informačních a komunikačních technologií každoročně probíhá, používalo textový editor 39 % Čechů. Jedním z důvodů růstu tohoto podílu by mohla být i změna ve struktuře zaměstnaných dle klasifikace ISCO – postavení v zaměstnání. Nejhojněji zastoupenou kategorií tehdy byli Řemeslníci a opraváři, kteří v roce 2003 tvořili pětinu všech zaměstnanců, zatímco v roce 2019 jich bylo 16 %. Nutno doplnit, že mnozí manuálně pracující dnes rovněž potřebují vytvářet dokumenty v elektronické podobě. Oproti řemeslníkům naopak od roku 2003 vzrostl podíl Specialistů z 11 % na 16 % v roce 2019. V témže roce používalo textový editor 93 % zaměstnanců v této skupině.

Graf 2: Osoby starší 16 let, které v posledních 12 měsících použily textový editor a tabulkový procesor, 2019

Zdroj: ČSÚ, Šetření o využívání ICT v domácnostech a jednotlivci

O něco méně využíván byl **tabulkový procesor**, se kterým v roce 2019 pracovalo 45 % Čechů. Pokročilejší funkcionality jako vzorce, či filtry používala pětina osob starších 16 let. V nejmladší sledované věkové kategorii 16–24 let používalo Excel či podobný software 82 % osob. Složitější operace v něm prováděl každý druhý z této věkové skupiny. V roce 2003 používala tabulkový procesor na základní úrovni pouhá čtvrtina osob, což je o 20 p. b. méně než v roce 2019.

Výčet tří nejpoužívanějších druhů kancelářského softwaru uzavírají **programy na vytváření prezentací**. V roce 2019 ve specializovaném nástroji vytvářelo prezentace 18 % české populace

² Osoby, které použily internet v posledních 3 měsících.

ANALÝZA

starší 16 let, což je třikrát více než v roce 2003. Aktivnější v používání byli muži, každý pátý připravoval prezentaci. Mezi ženami jich bylo 16 %. Vytváření prezentace se týkalo 7 studentů z 10.

Dalším hojně využívaným počítačovým programem je **software na úpravu fotografií**³. Třetina osob snímky editovala v nějakém z takových nástrojů. Nejčastěji se jednalo o mladou generaci ve věku 16–24 let, ve které se úpravám fotek na počítači či mobilním telefonu věnovalo 70 % z nich.

Nejsofistikovanější digitální dovednost, která se v rámci šetření o využívání informačních a komunikačních technologií zjišťovala, představuje **programování**. Zatímco ještě v roce 2017 programovala v České republice 4 % osob, v roce 2019 jejich podíl vzrostl na 6 %. Ženy, které programovaly, zaujímaly 3 %, podíl mezi muži činil 9 %. Ve věkové skupině 16–34 let programoval v roce 2019 každý desátý, ve vyšších věkových kategoriích je tato dovednost rozšířena minimálně. Ve věkové skupině 35–44 let, resp. 45–54 let programovalo 7 %, resp. 4 % populace.

Zálohování dat

Digitální dovednosti v širším slova smyslu zahrnují i bezpečné chování v digitálním prostředí, např. v podobě zálohování dat. V roce 2019 zálohovalo soubory 48 % Čechů starších 16 let. V tomto ohledu byli mnohem uvědomilejší muži. Zálohovalo jich 53 % oproti 43 % žen. Možnosti **ukládat data na fyzický nosič** (externí disk či flash disk) využilo 45 % osob. Z mužů to byla polovina, mezi ženami dvě pětiny. Méně častý způsob zálohování představovalo **internetové úložiště**, se kterým pracovalo 22 % osob, opět o něco více muži (25 %) než ženy (19 %).

Česko v rámci EU

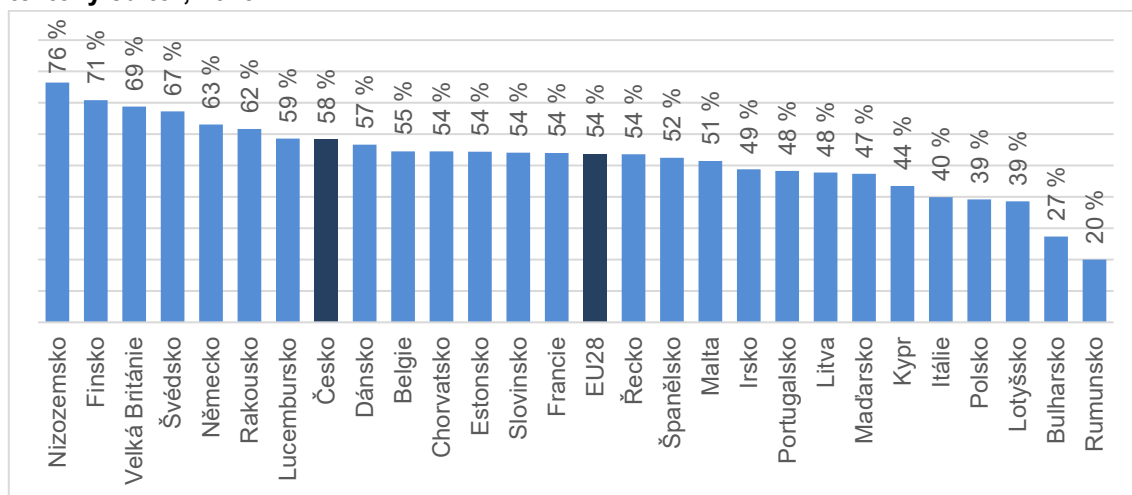
Zemí s nejvyšším podílem osob používajících textový editor v roce 2019 bylo Nizozemsko. Tři čtvrtiny tamních obyvatel ve věku 16–74 let v něm vytvářely dokumenty. Mezi TOP 4 státy se dále zařadilo Finsko, Velká Británie a Švédsko. Tyto státy se nachází v čele všech tří sledovaných ukazatelů týkajících se kancelářského softwaru. Česká republika s podílem 58 %⁴ obsadila 8. místo, unijní průměr činil 54 %. Ze sousedících zemí na tom bylo ještě lépe Německo a Rakousko s 63%, resp. 62% podílem. Pouze 4 z 10 Poláků používali textový editor. Údaje za Slovensko nejsou k dispozici.

³ V dnešní době mají značnou konkurenci v podobě mobilních aplikací, které se rovněž do ukazatele počítají.

⁴ Mezinárodní data jsou publikována ve věkové kategorii 16–74 let. Národní zahrnují všechny osoby starší 16 let. Proto se hodnota za ČR mírně liší od podílu uvedeného na předchozí straně. Platí i pro ostatní ukazatele.

ANALÝZA

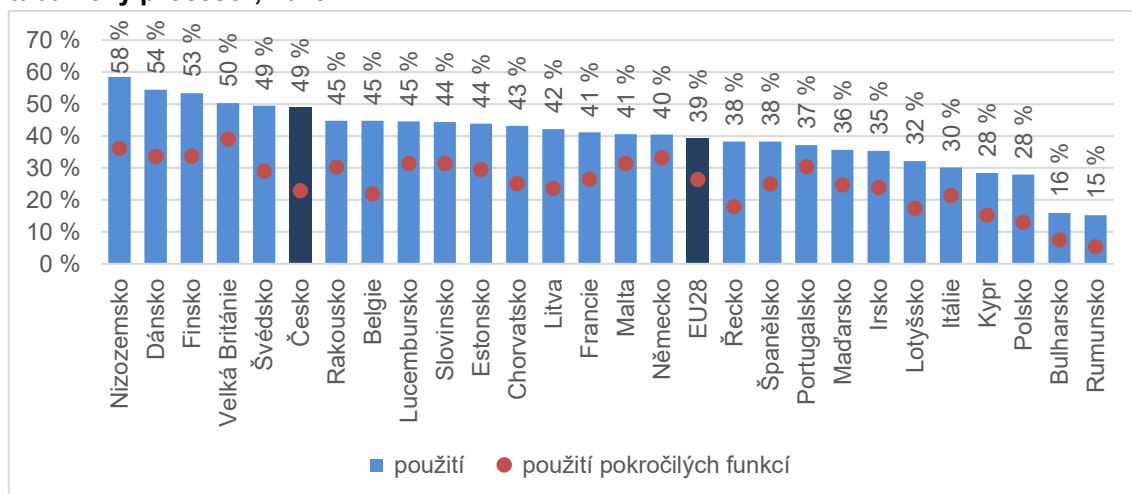
Graf 3: Osoby ve věku 16–74 let v zemích EU, které v posledních 12 měsících použily textový editor, 2019

Zdroj: Eurostat, Survey on usage of ICT in households

V používání tabulkového procesoru si Češi z hlediska umístění vedli ještě lépe a s 49% podílem obsadili 6. příčku. Průměr EU překonali o 10 p. b. Statistice opět vévodilo Nizozemsko, kde v tabulkovém programu pracovalo 58 % osob ve věku 16–74 let. Více než polovina populace v daném věkovém vymezení používala tento software i v Dánsku, Finsku a Velké Británii. Britové dominovali v umění používat pokročilejší funkce, jako jsou filtry či vzorce. Tuto dovednost ovládalo 39 % z nich. V České republice využívala složitější operace méně než čtvrtina osob. V Německu a v Portugalsku je nejnižší podíl těch, kteří umí s tabulkovým programem zacházet pouze na základní úrovni, jinými slovy 82 % osob, které tabulkový procesor používaly, byly pokročilí uživatelé.

Graf 4: Osoby ve věku 16–74 let v zemích EU, které v posledních 12 měsících použily tabulkový procesor, 2019

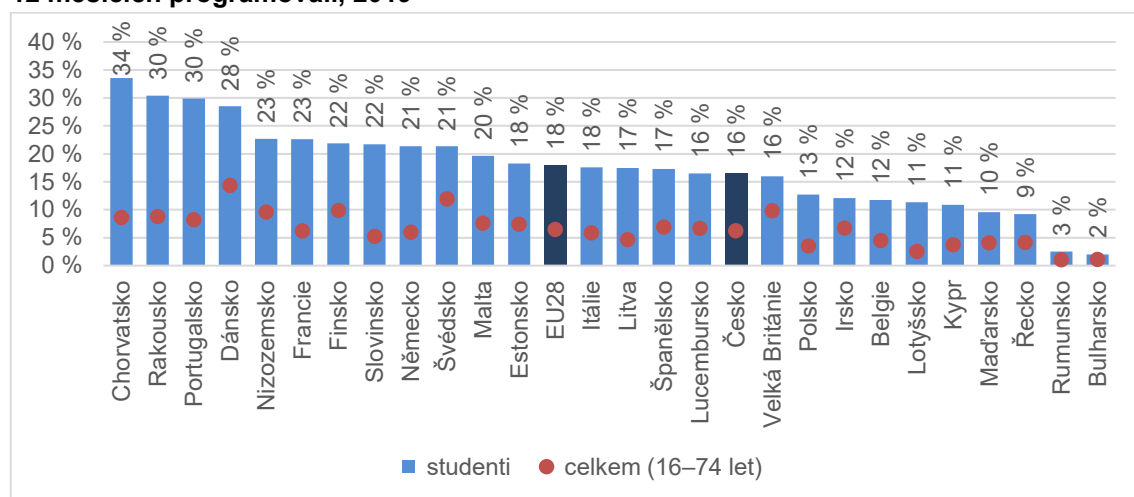
Zdroj: Eurostat, Survey on usage of ICT in households

Oddělení informačních služeb – ústředí

ANALÝZA

Velmocí v programování na území Evropské Unie bylo v roce 2019 Dánsko se 14% zastoupením této dovednosti mezi osobami ve věku 16–74 let. Také ve Švédsku programovala více než desetina (12 %) populace ve věku 16–74 let. Hodnota za Českou republiku byla oproti Švédsku poloviční, na úrovni unijního průměru. Pokud se zaměříme pouze na studenty, do čela se dostává Chorvatsko, kde programovala více než třetina z nich. V Rakousku a Portugalsku programovali 3 z 10 studentů. Mezi českými studenty se našlo 16 % programujících, o něco méně než byl evropský průměr. Ten činil 18 %.

Graf 5: Studenti a celková populace ve věku 16–74 let v zemích EU, kteří v posledních 12 měsících programovali, 2019

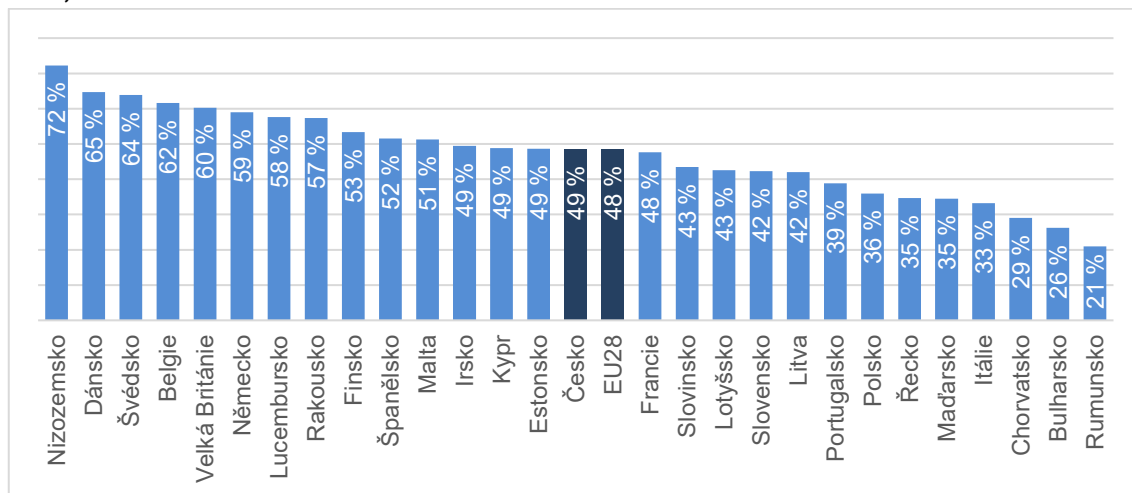

Zdroj: Eurostat, Survey on usage of ICT in households

Nejaktivnější v zálohování dat byli opět Nizozemci. Podíl osob, které ukládaly soubory na více míst, v roce 2019 činil 72 %. Vedle Dánska a Švédska stojí v popředí této statistiky také další země severozápadní Evropy. Češi se s 49% podílem nachází zhruba na úrovni průměru Evropské Unie. Méně uvědomělí v zabezpečení proti ztrátě dat byli občané jižních zemí – v Rumunsku, Bulharsku, Chorvatsku – kde zálohovala méně než třetina osob.

ANALÝZA

Graf 6: Osoby ve věku 16–74 let v zemích EU, které v posledních 12 měsících záložovaly data, 2019

Zdroj: Eurostat, Survey on usage of ICT in households

Více informací nejen o digitálních dovednostech, ale také o používání internetu a dalších informačních technologií lze najít na: https://www.czso.cz/csu/czso/domacnosti_a_jednotlivci. Jedná se o výstupy z Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci. Kromě výsledků šetření je zde k dispozici také metodika.

Autor

Alena Hykyšová

Odbor statistik rozvoje společnosti

Alena.hykysova@czso.cz